

Навчання як процес діяльності і становлення особистості

О.І.МАЛІЄВ, проректор з навчально-виховної роботи,

М.В.ЯЦЮК, канд. іст. наук

Харківська національна академія міського господарства

Навчання студента як процес діяльності відбувається не за абстрактною схемою, а в чітко окреслених межах щодо вирішення конкретних завдань. Навчання як унормована соціально врегульована діяльність молоді особи передусім передбачає виховання свідомого ставлення до даного виду праці. Концептуалізація процесу діяльності студента під час навчання передбачає з'ясування характеру суб'єктності індивіда. Крім того, постає логічне питання про погодження активності студента з об'єктивними умовами організації навчального процесу.

На наш погляд, сучасна молодь прагне до оптимального співвідношення внутрішніх (психоемоційних) та зовнішніх умов свідомої діяльності у сфері освіти. Головною проблемою сьогодення залишається неефективна модель організації студентом своєї навчальної діяльності. Думається, необхідною умовою подолання цієї проблеми є передача викладачами, батьками свого життєвого досвіду молоді, з одного боку, а також потенційна здатність студентами його перейняти, засвоїти, творчо використати, з іншого боку.

З конкретних життєвих умов особи студента як суб'єкта діяльності формується й поступово модернізується цілісний контур діяльності. Під час навчання студент повинен усвідомити, що діяльність як відповідна соціальна категорія має свою цінність, бо дозволяє самореалізуватися індивіду, застосувати свої навички і знання, проявити творчі підходи тощо. На жаль, реальне повсякдення освітянської справи засвідчує, що не усіляка навчальна діяльність автоматично і гарантовано призводить до самовираження молоді особи. Проте цінність усвідомленої навчально-виховної діяльності полягає в конкретизації особистісної мотивації цієї категорії. Відомо, що цінність діяльності для особистості змінюється протягом життя. Зауважимо, що ця цінність змінюється навіть від курсу до курсу, коли молода людина дорослішає, набуває досвіду, знань. Головне завдання викладацько-педагогічного колективу, на нашу думку, полягає в тому, щоб ці об'єктивні зміни набули висхідного, а не спадаючого характеру. В процесі навчально-виховної роботи необхідно прагнути, щоб для суб'єкта діяльності (студента) було притаманне таке жадання до заняття улюбленою і необхідною справою – оволодіння знаннями, яке навіть за умови зростаючих труднощів не дозволить йому змінити свого позитивного ставлення до справи.

Становлення студентської особистості як суб'єкта навчальної діяльності відбувається не тільки в процесі оволодіння нею певною кількістю знань та навичок, а й під час організації своєї активності. Організація особистої активності полягає в мобілізації своєї власної волі, узгодження її з потребами діяльності, врахування її з активністю інших членів студентського колективу.

Педагогічне виховання, а також самовиховання сучасної студентської молоді передбачає в кінцевому результаті набуття ознак саморегуляції свідомої навчальної діяльності. Це означає існування внутрішнього психологічного механізму, за допомогою якого забезпечується централізована, спрямована й активна позиція суб'єкта. Саморегуляція передбачає цілеспрямовану активізацію психоемоційних процесів. Кожний студент має індивідуальні психічні властивості. Викладачу вкрай важливо їх знати і враховувати під час аудиторної та позааудиторної роботи зі студентами.

Якщо навчальна діяльність молодого людини носить неупорядкований характер, то вона малоефективна і швидко її втомлює. Думається, зростаюча проблема «перевантажень» студентів на заняттях і під час підготовки завдань частково криється саме в неупорядкованому характері навчальної діяльності. Вона певною мірою може бути розв'язана саме за допомогою усунення зазначених недоліків.

Отже, студент як суб'єкт навчально-виховної діяльності формується як особистість. Цей процес актуалізується в умовах зростаючих вимог до самостійного оволодіння ним певної кількості знань і вмінь, а також морально-етичних якостей.